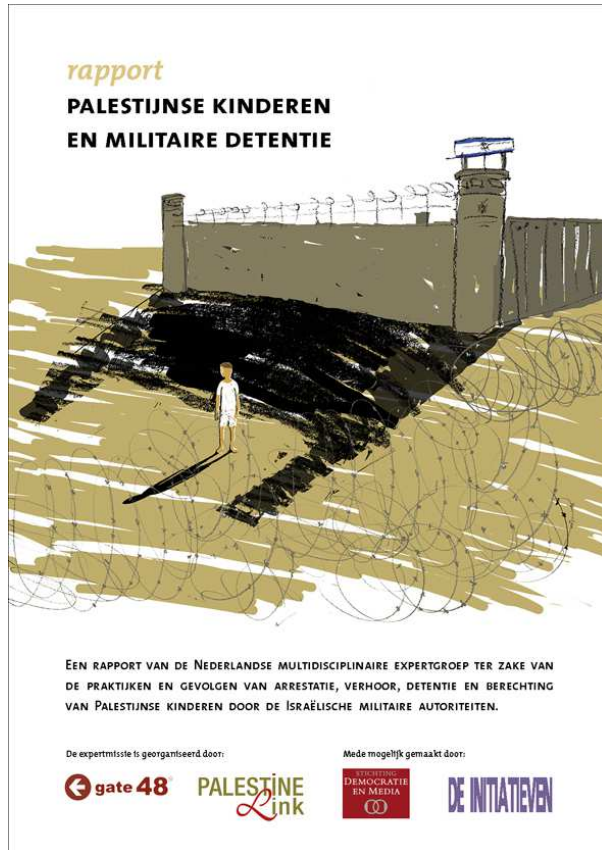

ילדים פלסטינים ומעצרים צבאיים

אפריל 2014

דו"ח מטעם קבוצת מומחים הולנדית רב-תחומית, על נוהלי המעצר, החקירה, המאסר והשפיטה של ילדים פלסטינים על ידי הרשויות הצבאיות בישראל, ועל השלכותיהם.

בינלאומיים שונים מצאו כי הן הכיבוש עצמו, הן ההתנחלויות ופעולות ישראליות ספציפיות אחרות בשטחים הפלסטינים הכבושים (כמו הקמת גדר ההפרדה) נוגדים את החוק הבינלאומי. דעה נחרצת בנושא זה הובעה בין השאר על ידי מועצת הביטחון, בית המשפט הבינלאומי, הצלב האדום הבינלאומי, מועצת זכויות האדם וכן ועדות זכויות אדם שונות של האו"ם. מכאן שיש לחפש את הפיתרון בסיוע הכיבוש, כפי שאכן נקראה ישראל במפורש לעשות על ידי האו"ם,⁴ וזאת במסגרת הסכם (שלום) בין ממשלת ישראל והרשות הפלסטינית. קבוצת המומחים סבורה כי על ממשלת הולנד להפנות את תשומת הלב – במסגרת שיחות השלום הנוכחיות, ובמידת האפשר במסגרת האיחוד האירופי – להתנהלות של אנשי צבא ישראלים כלפי ילדים פלסטינים. יש לשאוף לשינוי הנוהלים בטווח קצר, וכן להחלת החוק הבינלאומי הרלוונטי, כפי שהוא מתבטא באמנה הבינלאומית לזכויות הילד ובאמנת ז'נבה הרביעית.

האחריות לשמירה על זכויות הילד מוטלת בראש ובראשונה על ממשלת ישראל. קבוצת המומחים קוראת לממשלת הולנד לבטא באופן מפורש, ובמידת האפשר גם במסגרת האיחוד האירופי, את דאגתה מההפרות חמורות של זכויות הילד המלוות את הנוהלים הנ"ל ולעמוד על כך שישראל תקיים את חובותיה על פי אמנת זכויות הילד, שהיא עצמה חתומה עליה.

קבוצת המומחים מציעה צעדים קונקרטיים שממשלת הולנד תוכל להמליץ עליהם, ובמקרה הצורך גם להציע את עזרתה ביישומם. מדובר בצעדים שיבטיחו שהנוהלים הנ"ל יקוימו אך ורק במידה שהם שומרים על זכויות הילד הבינלאומיות והנורמות הנובעות מהן:⁵

1. לערוב לכך שמעצר ומאסר של ילדים פלסטינים ינקטו אך ורק כאופציה אחרונה ולמשך זמן קצר ככל האפשר;
2. להחליף את נוהל המעצר הלילי בשיטה של זימונים לדין. לדאוג שהורי ילד/ה עצור/ה יקבלו בתוך 24 שעות דיווח על מקום הימצאו/ה ועל אפשרויות הביקור, וכן יקבלו אישור לבקר את בנם/בתם בתכיפות בעת המעצר;
3. לדאוג לתיעוד בוודאו של כל חקירות הילדים הפלסטינים ולהבטיח נוכחות עו"ד בעת החקירה וכן נוכחות של אחד ההורים, או מי שנבחר על ידיהם כאיש/אשת אמון. במקרה שלא יקויים התנאי הזה, ו/או שהתיעוד בוודאו יצביע על אי סדרים בעת החקירה, יש לשלול שימוש בכל מידע מרשיע שהתקבל מהחקירה בתור הוכחה;
4. לפתח חלופות למעצר, כדי להבטיח ששלילת חירות תהווה אופציה אחרונה;
5. לנקוט צעדים שיבטיחו כי הנוהלים הקיימים של שפיטה על ידי בתי משפט צבאיים לנוער יהיו תואמים לנורמות הבינלאומיות בנושא זה;
6. לדאוג לכך שתנאי המעצר של ילדים פלסטינים יעמדו בנורמות הבינלאומיות, כשתשומת לב מיוחדת מוקדשת לחינוך מתאים, טיפול רפואי ונפשי, ספורט ובילוי וכן פיקוח בלתי-תלוי על היחס לילדים אלה;
7. לתמוך ולחזק את התוכניות הקיימות לשיקומם הפיזי והנפשי ושילובם מחדש בחברה, של ילדים פלסטינים השבים לקהילה לאחר מעצר, חקירה, מאסר ושפיטה על ידי רשויות הצבא הישראליות, כמו גם תוכניות המסייעות למשפחותיהם ומחזקות אותן.

קבוצת המומחים פונה לממשלת הולנד בבקשה להניע את השלטונות הישראליים להעמיד את עצמם לבדיקה בכל הנוגע לצעדים קונקרטיים אלה.

⁴ החלטת מועצת הביטחון של האו"ם 242, (S/RES/242), 22 בנובמבר 1967

⁵ סקירה מפורטת של הצעדים המומלצים אפשר למצוא בפרק 7

חברי קבוצת המומחים:

פרופ' Jaap Doek (יושב-ראש)

פרופסור אמריטוס לדיני משפחה ונוער באוניברסיטה החופשית [Vrije Universiteit], היה חבר בוועדת האו"ם לזכויות הילד מ-1999 עד 2007, ובתקופה זו שימש כיו"ר הוועדה בשנים 2001 עד 2007.

פרופ' Karin Arts

פרופסור למשפט בינלאומי ופיתוח במכון הבינלאומי ללימודים חברתיים [International Institute of Social Studies] בהאג (השייך לאוניברסיטת ארסמוס ברוטרדם [Erasmus Universiteit Rotterdam]).

פרופ' Peter van der Laan

פרופסור אורח לשיקום אסירים באוניברסיטה החופשית [Vrije Universiteit] וחוקר בכיר במכון ההולנדי לחקר פשיעה ואכיפת חוק [Nederlands Studiecentrum Criminaliteit en Rechtshandhaving] (NSCR).

פרופ' Ton Liefwaard

פרופסור לזכויות הילד (קתדרה יוניסרף) בפקולטה בפקולטה למשפטים באוניברסיטת ליידן [Universiteit Leiden].

Linda Vogtländer

פסיכיאטרית ילדים ונוער. מכון De Waag באוטרכט [Utrecht].

פרופ' Micha de Winter

פרופסור לחינוך חברתי ומדיניות נוער בפקולטה למדעי החברה באוניברסיטת אוטרכט [Universiteit Utrecht].

המשפטן Yannick van den Brink (מזכיר)

דוקטורנט בפקולטה למשפטים באוניברסיטת ליידן [Universiteit Leiden].

תרגמה מהולנדית: שולמית במברגר